

Entrevista a **MARIA DURÁN** directora de **l'Institut Balear de la Dona**

Montserrat Nadal,
coordinador de Pissarra

Maria Durán (Manacor, 1953) és l'actual directora de l'Institut Balear de la Dona, a més d'una persona amb una llarguíssima trajectòria dins el món del feminisme, amb una especial incidència en tot allò relacionat amb els drets de les dones i la seva defensa en l'àmbit de la justícia. Hem parlat amb ella de diverses qüestions d'actualitat relacionades amb el feminisme i el llarg camí, encara ple d'entrebancs, fins a la igualtat real entre dones i homes.

Podríem començar, Maria, parlant del moment actual que viu el feminisme. Com el veus?

Crec que ens trobam en la quarta onada feminista, que ve marcada, entre d'altres, pels següents factors: per una banda, perquè les dones en general s'han apoderat. Per l'altra, perquè gràcies a la globalització, sabem el que passa a qualsevol indret del món pel que fa a les agressions a les dones; i, finalment, assistim a noves formes d'esclavitud de les dones en el segle XXI, amb pràctiques com l'ús del seu cos com una mercaderia, amb els ventres de lloguer, la tracta de dones i la prostitució.

Dedicam aquesta Pissarra a la coeducació. Quin creus que ha de ser el paper de l'escola pel que fa a la igualtat entre dones i homes?

Segons les estadístiques, hi ha entre un 45 i un 47 d'homes, i un percentatge idèntic de dones; la resta són les persones que podríem situar dins la diversitat com a categoria LGTBI. Crec que el paper de l'educació ha de ser posar en valor la igualtat real entre dones i homes, tal com plantejaves a la

pregunta; d'aquesta manera es faran més visibles les aportacions de les dones en el camp de les arts i de les ciències, que han romàs ocultes durant molt de temps.

Si l'alumnat aprèn des de ben petit a respectar la dona i les persones de diferents col·lectius, entre els quals incloc també els ètnics, com un igual, valorarà el concepte de la diversitat; que jo defineixo com "veure dins l'altre una altra persona".

L'alumnat aprèn des de ben petit a respectar la dona i les persones de diferents col·lectius

Quins són els aspectes en els quals s'ha d'incidir més des del món educatiu?

Bàsicament cal fer feina en dues àrees: per una part en tot allò referent a l'educació afectivosexual; ja que, per exemple, l'accés dels joves a la pornografia ha comportat una

banalització de la sexualitat i s'ha produït un desmembrament entre l'afectivitat i la sexualitat. I per l'altra, el foment de l'esperit crític davant qualsevol forma de violència masclista. Aquests crec que són els àmbits de feina més urgents.

Ets una gran coneixedora de la història del moviment feminista en l'àmbit mundial. De fet, record una conferència que vares fer a Manacor l'any 1995 sobre la Cimera de Beijing. Quin recorregut s'ha fet des de llavors?

Aquesta cimera de l'any 1995, en què varen participar 189 estats i en la qual es va constituir la Plataforma d'Acció de Beijing, va suposar un punt d'inflexió. La seva importància rau en el fet que es varen prendre mesures com la necessitat de l'apoderament de les dones, la igualtat en el seu accés al treball i en la percepció d'un salari igual al dels homes, la lluita contra la violència masclista i la promoció dels drets sexuals i reproductius. La passa decisiva va ser que els estats es comprometeren a aplicar aquest pla de feina i, sobretot, a posar dates per a la seva execució. Des de llavors, s'han produït avenços amb lleis importants i

amb la posada en pràctica de molts dels seus postulats.

Supòs que també hi ha hagut resistències. Quines han estat o són encara avui dia les més destacades?

En aquests 25 anys hi ha hagut moltes resistències i una forta oposició. Per part de qui? Dels països islamistes, d'una part dels poders judicials i d'una majoria d'estats que interpreten aquestes lleis amb prejudicis de gènere. Cada 5 anys intenten que hi hagi retrocessos. Un altre dels grans opositors són, també, les religions. El darrer cas que es va donar als Estats Units, en què es reunia la comissió que revisa els acords de Beijing, va ser una arribada massiva de joves extremistes catòlics i evangelistes que intentaren boicotejar les mesures de salut sexual i que s'oposen d'una manera frontal al feminisme.

Aquesta legislatura ets la directora de l'Institut Balear de la Dona. Quins són els punts forts de feina d'aquest ens que depèn del Govern de les Illes Balears?

Entre d'altres qüestions, procurar que totes les administracions apliquin la transversalitat en allò que fa referència a la igualtat de gènere. Cal que totes les conselleries facin una anàlisi dels seus departaments amb perspectiva de gènere i, una vegada fet això, apliquin polítiques per a corregir totes aquelles actuacions i situacions que suposen una discriminació per a les dones: l'important és que sumem el potencial humà, amb independència de si es tracta d'homes o dones.

En el cas de la Conselleria de Model Econòmic, Turisme i Treball, per exemple, s'han posat en marxa algunes experiències pilot d'emprenedoria de les dones, o de col·lectius amb la implantació de cooperatives; tenint en compte que el pressupost és limitat. L'aposta és que cada Conselleria disposi d'"unitats d'igualtat" per a fer aquesta anàlisi i, sobretot, un posterior pla d'actuació.

I pel que fa als Consell Insulars i els Ajuntaments, quina feina es fa?

Amb els Consells Insulars es fa una tasca de coordinació i, en relació amb

els Ajuntaments, hem establert uns mecanismes per a impulsar uns ajuts perquè les administracions municipals elaborin i executin Plans d'igualtat i constitueixin a cada ciutat una "Taula de coordinació contra la violència masclista", cosa que molts Ajuntaments ja han fet.

Quins són aquells punts irrenunciables que vols treballar des de l'Institut Balear de la Dona?

Destacaria com a prioritaris els següents:

- L'apoderament econòmic de les dones, que inclou posar fi a la bretxa salarial entre les dones i els homes, la coresponsabilitat en les tasques domèstiques i de cura entre els dos gèneres i l'acabament amb l'assetjament sexual en les empreses.
- L'aposta per la coeducació, davant els atacs tan intensos que pateix en aquests moments per part de l'extrema dreta.
- Contra la violència masclista, una xacra del nostre món que de cap manera es pot normalitzar.
- El combat de la tracta de dones i per l'abolició de la prostitució. En aquest sentit, un dels objectius d'aquest Govern és que Balears deixi de ser un destí per al turisme sexual.

En els darrers mesos, és notícia tot allò relacionat amb el "Pin parental", en aquelles comunitats autònomes en les quals VOX té responsabilitats de govern. Què en penses de tot plegat?

Record una sentència del Tribunal Constitucional del 2010, adreçada a una família que volia educar els seus fills a casa. El fallo que es va donar els impedia aquest dret ja que considerava que, per molt pares que fossin dels infants, no els podien negar el potencial de desenvolupament com a persones que l'escola obligatòria ofereix als infants; una consideració, per tant, que també els obligava a ells.

Ara et posaré un exemple molt pràctic d'avui dia: amb les noves tecnologies i la globalització actuals, nins i nines a partir

de 8 anys, sense saber res de sexualitat, tenen un accés lliure i obert a la pornografia. Hi ha una pàgina web en què hi apareixen 500.000 vídeos de violacions, de les quals 74.000 són reals. Pot entendre qualcú que, amb el "Pin parental", les famílies impedeixin que s'ofereixi a l'alumnat, tan mancat d'educació afectivosexual, un contrapès a tot això, amb pautes que combinin els pros i contres? És evident que una realitat tan dura com aquesta transcendeix la voluntat dels pares i de les mares, no hi ha cap tipus de discussió.

Quan tens un fill, o n'adoptes un, tens l'obligació de fer d'ell una persona; no pots posar límits a la seva educació. Has de deixar que vagi adquirint el seu propi criteri i arribi a tenir un esperit crític, fruit d'experiències i coneixements molt diversos.

Quan tens un fill, o n'adoptes un, tens l'obligació de fer d'ell una persona; no pots posar límits a la seva educació.

Una de les xacres del nostre món és la violència de gènere, amb unes xifres alarmants que no s'aturen de créixer. De quina manera hi podem fer front?

L'any 2017 varen morir a mans de les seves parelles o exparelles 50.000 persones en tot el món; com a conseqüència del coronavirus, han mort 308 persones arreu del planeta. Quin dels dos fets ha aixecat més alarmes? És evident que el coronavirus. El que no es pot acceptar de cap de les maneres és que normalitzem la mort de tantes dones i acabi sent una xifra que no ens interpel·li a tots plegats. Tenim els instruments per a combatre la violència masclista però no funcionen amb la velocitat que voldríem.

I si tenim aquests instruments, com és que no es pot posar fi a aquesta violència?

Perquè encara hi ha massa prejudicis en contra de les dones, com les

denúncies falses que se'ls atribueixen, que no són certes; hi ha molt més frau en tot allò relacionat amb les assegurances, per exemple. O el fet de no donar valor al testimoni d'una dona, com si a ella l'emparàs una mena de "presumpció de culpabilitat", malauradament. I també perquè estam envoltats de masclisme per tor arreu. N'hi ha prou amb veure alguns programes de televisió, com per exemple "Sálvame", que vessen masclisme per tots els costats, sense cap tipus de respecte cap a les dones, sense mica d'interès en fomentar la igualtat.

A tot això, ja de per si preocupant, hi hem d'afegir l'aparició de partits misògins que qüestionen fets com la violència de gènere o que volen fer passes enrere en tot allò que s'ha avançat cap a la igualtat. És curiós que dins aquests partits misògins hi ha dones que ocupen càrrecs de responsabilitat gràcies al feminisme i a les lleis de paritat electoral, unes lleis que els han permès ser on són avui; però tot això sembla que ho han oblidat. Tenen aquesta actitud tan agressiva perquè els espanta el

present i el futur de les dones, en veure que s'han apoderat, i tenen por de perdre els seus privilegis.

És curiós que dins aquests partits misògins hi ha dones que ocupen càrrecs de responsabilitat gràcies al feminisme i a les lleis de paritat electoral, unes lleis que els han permès ser on són avui

I com t'expliques que hi hagi gent jove que simpatitza i que, fins i tot, s'afilia i vota aquests partits?

Perquè són joves sense criteri, que encara no tenen formada la seva consciència, i perquè existeixen, com es donava també abans, sectors masclistes molt violents en contra de

les dones i de totes aquelles persones que no encaixen dins el seu curt i limitat punt de vista. Són persones incapaces, per més que s'hi esforcin, de "veure dins l'altre una altra persona", com deïem abans.

Pel que fa als Ajuntaments i al món de l'empresa, quines accions es fan per al foment de la igualtat entre dones i homes?

A partir del 3 d'agost de 2018, va deixar d'estar vigent una resolució del ministre Montoro que treia als Ajuntaments les competències en matèria d'igualtat; una nova realitat que ara els permet fer feina en aquesta àrea. Des de l'Institut Balear de la Dona, a través dels fons del Pacte d'Estat, feim arribar ajuts directes a les administracions municipals perquè, per exemple, es constitueixi a cada poble o ciutat la "Taula de Prevenció de la Violència de Gènere", en què hi prenen part representants de la policia, les àrees d'educació i de salut, etc. En aquests moments, en el conjunt de les quatre illes, se n'han constituït un total de 41.

Pel que fa a les empreses, els seus representants ens han manifestat que tenen la voluntat de fer plans d'igualtat, que incloguin una avaluació rigorosa dels llocs de feina i de la pràctica real. Un cop feta aquesta anàlisi, cal que s'apliquin les mesures pertinents amb la supervisió i el control dels comitès d'empresa i de les delegades i els delegats del personal.

Ja per acabar, Maria, quina "herència" t'agradaria deixar del teu pas per l'Institut Balear de la Dona?

Per damunt de tot, haver contribuït per la modesta part que em toca a fer més efectiva la igualtat entre homes i dones i a una millora de la justícia social. Són dues tasques a les quals m'hi dedic en cos i ànima des de fa molts d'anys, sense defallir.

És un plaer parlar amb tu, Maria, pel teu to amable, didàctic i tan compromès; fruit de molts anys de lluita en favor dels col·lectius més vulnerables. Moltes gràcies pel temps que ens has dedicat i, sobretot, per la teva extensa biografia en la defensa de la dignitat de les dones. ■